

El relatiu fent d'antecedent

Les oracions subordinades relatives es divideixen en dos grups: les relatives adjectives i les relatives substantives. Aquesta nomenclatura no és pas gratuïta ni convencional. Les oracions adjectives fan realment l'ofici d'un adjectiu, és a dir, d'un complement —determinatiu o explicatiu— d'un nom, i les substantives fan efectivament l'ofici d'un substantiu —d'un nom o d'un grup nominal— i constitueixen el subjecte o bé un dels complements de l'oració principal. Així, si comparem dues oracions com *Duia el mocador blau* i *Duia el mocador que em va regalar*, ens podem adonar fàcilment que l'adjectiu *blau* i el conjunt *que em va regalar* tenen la mateixa funció complement determinatiu del substantiu *mocador*. Doncs, podem dir que la subordinada relativa *que em va regalar* és una relativa adjectiva.

I si comparem dues oracions com *Aquell marrec se les pensa totes* i *El qui menja sopes se les pensa totes* ens adonarem també tot d'una que el grup nominal *Aquell marrec* i l'oració subordinada *el qui menja sopes* tenen, anàlogament, la mateixa funció subjecte de *pensa*. Notem que els diccionaris defineixen sovint els adjectius i els noms amb frases de relatiu: els primers, és clar, amb relatives adjectives i els segons amb relatives substantives. Per exemple, al Diccionari Fabra, els adjectius *feroc* i *fertilitzant* són definits amb les frases «que obra cruelment» i «que fertilitza» i els substantius *ferret* i *ferreter* amb les

frases «el qui treballa el ferro» i «el qui té una ferreteria».

El nom o grup nominal del qual una oració relativa adjectiva fa de complement és anomenat antecedent. En *Els diners que em deu no em preocupen gens* l'antecedent del terme relatiu és *els diners*. Però encara que diem que una relativa adjectiva és un complement de nom, el fet és que l'antecedent pot ésser també un pronom —cas molt usual, perquè el pronom substitueix el nom. *Tu, que sempre havies dit...* —, certs adverbis —especialment de temps i de lloc—, tota una oració (relatiu neutre) o bé un infinitiu, tal com vam comentar no fa gaire.

El relatiu substantiu no té antecedent, encara que hom pot donar aquest nom a l'article definit o al demostratiu que s'adjunten sovint al relatiu *qui*, amb què s'originen els conjunts *el qui* i *aquell qui*, els quals també, però, hom pot considerar com uns termes relatius compostos. En canvi, una oració relativa substantiva, com que té, tal com hem dit, el valor d'un nom o d'un grup nominal, pot constituir també, a més dels elements que acabem d'indicar, l'antecedent del relatiu d'una subordinada adjectiva: *Els qui s'ho miren, que ignoren aquesta circumstància, es divertexen molt. El qui ha arribat primer, que no coneix de res, té la preferència. Els qui han dit que sí, que són la majoria, ho confirmaran per escrit.*